

Ju. G. Goško, T. P. Kšćuk, I. R. Mogitič, P. M. Fedak
NARODNA ARHITEKTURA UKRAINSKIH KARPAT XV-XX st.
Kiiv, Naukova dumka, 1987., str. 273.

U izdanje Akademije nauka Ukrajinske RSR pri Institutu za umjetnost, folklor i etnografiju (Lvovskog odjela) krajem 1987. god. u Kijevu objavljena je ova vrijeda knjiga. Knjiga je nastala kao rezultat zajedničkog rada više autora (Ju. G. Goško, T. P. Kšćuk, I. R. Mogitič, P. M. Fedak) i podijeljena je na devet poglavlja. Na kraju je za svako poglavlje data bogata bibliografija i opširne bilješke.

Tekst je popraćen nizom fotografija, katastarskih karata, crteža, shema i planova što knjigu čini jednako upotrebljivom i pristupačnom etnologima, povjesničarima, povjesničarima umjetnosti i arhitektima, odnosno svima onima koje zanima ruralno graditeljstvo Ukrajinskih Karata (područje koje uglavnom naseljavaju Huculi, Bojki i Lemki).

U poglavlju "Opće karakteristike nase-lja" kratko je dat pregled razvoja naselja s obzirom na socijalno-ekonomske, geografske i etničke faktore, te prikaz kontinuiteta istraživanja. Poglavljem "Naselja" detaljnije su obrađena sela, zaseoci, majuri i manja naselja s obzirom na smještaj u prostoru, organizaciju sela i kućišta i to-pografske osobenosti užih regija. Treće i četvrto poglavlje ("Tipologija i razvoj seoskih zgrada" odnosno "Stambeni i gospodarski objekti") čine najveći dio knjige i sadržajno su najbogatiji. Tu su obrađene graditeljske tehnike, materijali i konstruktivne karakteristike objekata, a potom i e-lementi i dispozicije unutrašnjog prostora od najjednostavnijih do naj-složenijih oblika, forme krovišta i zidova (gotovo isk-ljučivo se radi o drvenom gradi-teljstvu), umjetnički detalji (naročito drvorezbarska obrada detalja trijema, vrata i prozo-ra), inventar (police, ormari, stolovi, stolice, soljenke, kreveti, škrinje i sl.). Dosta prostora zauzima opis gospodarskih obje-kata i prostora vezanih uz najrazvijenije obrte (staje, sjenici, bunari, solane i sušare za sol, zgrade u kojima je dobijana potaša, pepelika, pepeljača - napravljena od vode, soli i pepela, a korištena za bije-ljenje rublja i pranje vune). Po pristupu i obradi ovim poglavljima najbliže je poglavlje u kome su posebno opisani mlinovi (vodenice), kovačnice, nastambe drvo-sječa, a zatim i poglavlje o pas-tirskim, planinskim kolibama i staništima.

Vrlo su dobro obrađeni kompleksi javnih (zajedničkih) objekata, kao što su mostovi, fortifikacije, domovi, škole i posebno sakralna arhitektura gdje se izuzetno doimaju drvene crkve čija je voluminoznost i ljepota predstavljena nizom uspjelih kolor fotografi-ja.

Posebno poglavlje posvećeno je običajima i vjеровanjima koja su u neposrednoj vezi s gradnjom pojedinih objekata i životom u njima.

Na kraju možemo samo požaliti što ovakvih knjiga nemamo više i što su nam najčešće nedostupne mada svojim okvirom i kvalitetom sasvim sigurno za-služuju veću pozornost stručnjaka i široke publike.

Branko Daković